

ІНДИВІДУАЛЬНА ОСОБИСТІТЬ ЯК ОСВІТНЯ ТРАЄКТОРІЯ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

ПЕРЕПЕЛИЦЯ О.В., КРУТОГОЛОВ А.Д., ЛЮБИМОВА О.Д.

Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна

Сучасна вища освіта виявляє низку серйозних недоліків у забезпеченні кваліфікованих спеціалістів. Динамічний розвиток суспільства вимагає від вищої освіти формування конкурентоздатного фахівця, що передбачає багато аспектів, у тому числі й самовдосконалення та створення самодостатньої та особливої людини, яка здатна творчо використовувати здобуті знання у професійній діяльності.

Вивчення проблеми формування індивідуальних особливостей людини є надзвичайно актуальним насамперед у студентському віці, адже в цей період формуються професійні навички та вміння. Період навчання у вищих навчальних закладах – це важливий період індивідуалізації людини, яка сприяє усвідомленню студентів своїх сильних і слабких можливостей навчання, підтримці і розвитку самобутності з метою самостійного вибору власних «Смислів навчання»[4].

У студентському віці діють всі механізми індивідуалізації: розвиток самосвідомості, самостійності й відповідальності; прагнення самостійно й активно обирати певний життєвий стиль та ідеал, згідно з якими індивід повинен відігравати активну роль. Студент повинен усвідомити про неповторність своєї людської індивідуальності, тому що це важлива умова успішного розвитку особистості в соціум.

Студентський період встановлює певний життєвий шлях: набуття нової професії, випробовування в різних галузях суспільства, планування самостійної професійної діяльності – така активна позиція зумовлює індивідуалізацію особистості, її формування як розвинутої людини з особливим світоглядом, етичним та естетичним поглядом на основі синтезу самостійних міркувань і дій, життєвого досвіду, багатьох набутих знань [1].

У психолого-педагогічній літературі приділено значну увагу важливим аспектам проблеми формування індивідуальності особистості, індивідуалізації: сутність, загальна структура стилю виховання, навчання, педагогічного керівництва (О. Бодальов, Н. Бордовська, А. Маркова, А. Ніконова, Л. Фрідман тощо); досліджено особливості індивідуального стилю (Ю. Гіппенрейтер, Є. Клімов, В. Мерлін, О. Саннікова тощо).

Грунтуючись на аналізі психолого-педагогічних досліджень слід зазначити, що ступінь готовності до самостійної діяльності залежить від ступеня активності сьогоденного студента, його діяльності в освітньому процесі не тільки на репродуктивному, а й на творчому рівні, в основі якого полягає довільна, ініціативна поведінка, яка передбачає постійний рух до реалізації свого творчого потенціалу, прагнення до саморозвитку. Рівень сформованості індивідуального стилю діяльності фахівця також впливає на готовність до самостійної діяльності студента.

Система сучасної освіти залучає різні вікові, соціальні категорії і з неоднаковим рівнем розвитку: розумового, фізичного, особистісного, а також увагу приділяє роботі з обдарованою особистістю. Такий підхід дає можливість побачити й активно розвивати творчий потенціал студента. Активна творча особистість є продуктивною діяльністю, спрямованою на освоєння цінностей культури й прояв її індивідуальних можливостей і здібностей[3].

Розвиток творчої активності – процес прогресивних змін у часі та просторі, що відображається в кількісних, якісних і структурних перетвореннях особистості як цілісної системи й полягає в керованому розвитку її творчих здібностей та інтелекту на основі пробудження інтересу до творчої діяльності, оволодіння методами творчого здобуття знань, формуванням індивідуального стилю творчої поведінки[3].

Аналіз наукових досліджень щодо проблематики індивідуалізації особистості указує на той факт, що це питання по-різному висвітлено як у вітчизняних, так і в зарубіжних наукових дослідженнях. Водночас необхідно зазначити, що дослідження з індивідуалізації інтенсивніше проводились у психологічній сфері на відміну від інших галузей науки.

Саме прагнення вирізнитися серед інших у суспільстві, стало стимулом розвитку людської індивідуальності, а отже й потреби в індивідуалізації. Отже доводимо, що потреба в прагненні до індивідуалізації – потреба людини. Зважаючи на те, що задовольняючи потребу в індивідуалізації, особистість постійно потребує у самореалізації, яка ніколи не може задовольнити потребу повністю[2, 3].

Формування індивідуальної особистості у вищій освіті є процес засвоєння необхідних спеціальних знань, оволодіння системою способів і тактик діяльності, обумовленої індивідуальною особистістю студента і його досвідом, що забезпечують послідовне і спрямоване змінення і перетворення, з метою виконання функцій навчальної діяльності через активне впровадження у практику особистісних уявлень про процес навчання, відповідно до своїх індивідуальних особливостей[5].

Звертаємо увагу на те, що неможливо сформувати усталений стиль діяльності у студентів протягом фахової підготовки через відсутність достатнього досвіду. Звичайно, всі ми розуміємо, що формування особистості у вищій освіті залежить від педагогічної діяльності викладача, від його компетентного підходу до студента. Педагогічна діяльність в індивідуалізації особистості має велике значення[3, 5].

Отже, для формування особистості у вищій освіті потрібні педагогічні умови. Нами було визначено педагогічні умови ефективного формування індивідуалізації студента на етапі його професійного навчання: оновлення змісту навчальної інформації знаннями основ індивідуалізації; стимулювання до досягнення успіхів у професійній діяльності; залучення до прояву власного творчого потенціалу з метою створення оптимальної системи особистісних дій; забезпечення системою варіативних креативних завдань у процесі художньої, творчої, технічної практики.

Література

1. Климчук В.О. Психологічні детермінанти розвитку внутрішньої мотивації студентів у навчальній діяльності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / В. О. Климчук. – К., 2004. – 20 с.

2. Перепелиця О.В. Формування індивідуального стилю педагогічної діяльності освітян/Психологія: реальність і перспективи: збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 7/ упоряд. Р.В. Павелків, Н.В. Корчакова; ред. кол.: Р.В. Павелків, В.І. Безлюдна, Н.В. Корчакова. Рівне: РДГУ, 2016. – С. 161-165.

3. Перепелиця О.В. Творча самореалізація особистості в системі сучасної освіти, Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки: збірник наукових праць / За ред. проф. А.Л. Ситченка, - №4 (51), грудень 2015. Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2015. – С. 151-154

4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/16420711/pedagogika/individualizatsiya_diferentsiatsiya_na_vchannya.

5. Perepelycia Oksana. Kształtowa nieindywidualntgostyludzialalnosciartystycznej I tworzejprzyszlychnauczycielipredmiotowhumanistycznychjakoproblempedagogiczn uszkolnictwawyzszego /Europeanhumanitiesstudies: stateandsociety | Europejskie studiahumanistyczne: Panstwo i spoleczenstwo. issue 1(1), 2019. –(Poland - Ukraine), S. 141-156. Index Copernicus.